

Ese de două ori in septemana: Joi-a si Duminica; era candu va pretinde importanta materieloru, va esi de trei sau de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune.

pentru Austria:	
pe annu intregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de annu	4 fl. v. a.
„ patrariu	2 fl. v. a.
pentru Romanii si strainetate:	
pe annu intregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de annu	6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti si nostri, si de-adreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1. unde sunt a se adresa mandintiele, ce i scu Redactiunea, tinnea sau ura: câte vor fi nu se vor cele anonime

Pentru anuente si alte comunicatiuni de interesu privata — se raspunde câte 7. cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA“

fôia politica natiunale pentru tôte interesele romane.

Cu inceputulu anulului nou 1872, „Albina“ intrandu in alu VII-lea periodu alu vietiei sale, si va continua lupta pentru sustinerea intereselor nostre.

Deschidem deci abonamentu nou, in conditiunile de pana acuma, ce se vedu in frunte.

Red.

Pesta, in 8/20 ian. 1872.

A facutu unu feliu de suprinde, in multe parti placuta, in multe erasi neplacuta, o corespundinta de aici din Pesta in „Wanderer“ de marti-a trecuta, carea vorbia cu unu feliu de positivitate despre incercari de apropiare si pactari, ce — precum afirma — ar fi avutu locu intre dlu ministru-presedinte c. Lónyay si unii corifei natiunali opozitionali, si cari ar fi ajunsu pana la cascigarea de ôresi-care base multiamitorie. Dlu Lónyay se fia facutu descoperiri formali in clubulu deakistiloru a supra intentiuniloru sale si concesiuniloru ce densulu ar vrese acorde natiunalitatiloru. In urm'a acestor'a mai vertosu romanii si serbii ar avé se se astepte curendu la favoruri atatu in privintia limbei loru in administratiune, catu mai vertosu in privintia instructiunei natiunale, a nume la scolele medie; ér la Universitatea ce este se se infintiedie in Clusiu, limbei si natiunalitatei romane s'ar concede dreptu de o potriua ca si unguiloru si limbei ungueresci.

Mai antaiu acosta fama alarmâ pre domni de la „N. Fr. Presse“, adeca pre fratii de cruce ai dloru magiari. Dni din Viena nu potu se crêda si deci nega essistintia de astfelu de incercari de apropiare si impacare.

Dar — precum ei nega, totu asia se temu ca dora totu ar fi cu potintia, si apoi recunoscu ca legea ung. de natiunalitate este o lege de fortia limbistica si ca deci essistu nemultiamiri si nelinisciri in partea natiunalitatiloru, facia de cari ar fi la locu o moderatiune si intieptiune politica a — magiariloru.

Vine in fine „Reform“ a dnului Dr. Schuselka si — ié cestiunea la desbatere serioasa; lauda intieptiunea dloru magiari, cari, ori catu de insolinti si apesatori facia de natiunalitati, totusi celu putieniu incerca a multiamu catu atata, seu macar a molcomi pre natiunalitati. „Reform“ nu pote se veda in fundulu inimei magiare, dar nici nu considera motivulu ei; i ajunge ca observa pre domni magiari plecandu-se la incercari de complanare, pre candu nemtii de preste Laita respingiu de la sine si cugetulu de apropiare si pactare cu natiunali si federalistii. In fine „Reform“ ér pronuncia cu multa apesare de cuventu ca, *autonomi'a Transilvaniei trebuie restituita*; fora de acosta, tôte pactarile si ori ce feliu de alte concesiuni — nu sunt de ajunsu.

Foile Buda-Pestei tacu; numai „Federatiunea“ se grabi a lua notitia despre interesant'a revelatiune; si — propriaminte acosta este caus'a pentru care nici noi nu mai potemu pastra tacere.

„Feder.“ nu are cunoscintia despre atari apropiari si negociari. Noi — nu potemu dice acosta. Si deca am dice-o cei-ce cu atentiune ni-au cetitu articulu nostru de anulu nou, si intimpinarea ce

noi de la inceputu am facutu contelui Lónyay, — cu greu ni-ar crede. Si apoi — nime se nu se indoiésca ca, *actiuni morali, poterice si seriose — pururâ producu efeptu*. Interpelatiunile dloru Dr. Aless. Mocioni si V. Babesiu in caus'a natiunalitatei si culturai nostre, si discusiunile ce in urmare avura locu in camera si prin diaristica, n'au potutu, dicemu: *n'au potutu se remana fora tôte consecintiele*. — De ar pricepe acosta dnii carturari ai nostri, ce atatu se nisuescu a ne face se credemu ca ei — *sunt romani bunii!* De s'ar nisui ei mai multu — a ni dovedi aceea prin fapte publice, de catu vorbe private!

Pre catu noi suntemu informati, ce se s'a intreprinsu de dlu c. Lónyay, si facutu *privative*, si ceea ce s'a combinatu, este numai unu inceputu, despre carele n'am poté de catu se dorimu ca se se continue si se se aduca la valora practica.

Ceia ce scrisera pana acuma, au vorbitu de „negociatiuni secrete“, acosta — dupa noi — nu este, adeverat'a spre siune, pentru ca nu atatu secreta catu mai vertosu *privatu* este caracterulu loru; *privatu* pentru aceea, fiindu ca nici dintr'un'a, nici dintr'alt'a parte nu s'a pasitu pre temeulu vre-unei *insarcinari seu impoteriri* competente.

Corespondintele lui „Wanderer“ — crede, dora din politica numai, — cumca intre reprezentantii natiunalitatiloru s'ar afla *incapatinati*, caroru nu li-ar veni la secolu o impacatiune *urêpa si môte-rata* a guvernului unguerescu si cu natiunalitatele. „*Federatiunea*“ din parte si asecura ca — *nu capii partitei natiunali vor fi, cari se respinga man'a fratiesca ce li s'ar intinde*.“ Consentimiu deplinu. Ér deca este, ca se ni spunemu sperantiele ce nutrimu noi facia de pasulu ce s'a facutu, apoi noi nu pregetamu a ne pronuncia si asta data ca, *totulu depinde de la tientiua nostra*. Este regul'a generale ca, *viteloru se aruncâ câte unu braci de fenu seu de paie; mameuciloru câte unu osu de rosu: barbatiloru cu consciintia si demnitate — li se intinde man'a si — li se face dreptate*.

Suntemu noi, romanii, cu destula consciintia si demnitate? — intrebe-si totu natulu inim'a si essamine-si portarea, si — *va avé respunsu*. —

Din colu, in Laitania nemtiésca, mai dilele trecute se ntemplâ o schimbare de ministri. Holzgethan, trecu de la finantiele austriace la cele comune, era in locu-i fu denumitu baronele de Pretis. Si la noi din coci totu meru se vorbe-se despre schimbari ce ar avé se se faca in unele ministeria.

Amintiram in nrulu precedinte la acestu locu despre o *propunere*, ce marti-a trecuta, la calcâiulu bugetulu ministeriulu unguerescu de culte si instructiune, foce dlu Babesiu in Cas'a reprezentantiloru Dietei ungueresci, intru interesulu instructiunei tenerimei nemagiare in propri'a loru limba pe la gimnasiale si soolele reali de statu. Ni pare reu ca — spaciulu nu ni ierta a reproduce intregu discursulu dlu Babesiu, prin carele si motivâ propunerea; caci acela inca o data, prin totu cuventulu seu ar fi convinsu romanimea, cu ota resolutiune si energiu Babesiu le lupta pentru midilolece de cultura, pentru conditiunile de essistintia si de prosperare ale poporulu romanu.

Babesiu incepu cu unu frumosu complimentu magiariloru, pentru ca indata se-i si isbésca. Elu dise:

„Un'a dintre cele principali si in generalu admirata vertute a conducetiloru natiunei

magiare este, amorea loru catra patria si zelulu de carele sunt ei insufletiti pentru integritatea patriei. Dar totu de o data au si o mare slabitiune; este *credintia* ca, patria si integritatea ei si astadi se potu conserva prin midilolece de pan'acuma, *prin poterea cruda, fisica*. Acosta este o mare amagire. Poporale s'au desteptatu; ei au consiliat'a de sine si de nedreptatile ce li se facu, si in astfelu de impregiurari ele nu se mai potu casciga si conserva patriei, de catu prin amore si dreptate, prin ingrigirea de buznastarea si progresulu loru morale si materiale; ce — nu se pote altfelu, de catu prin instructiune si luminaie, prin scole bune si destule.

Desoaterile ce tocmai se terminara a supra bugetulu instructiunei publice, cine le-a petrecutu cu atentiune, a trebuitu se se convinga ca acosta onorabile casa pe intrecute a votatu millioele pentru instructiunea, pentru perfectiunarea poporulu: repetu in sa ceea-ce ce curendu am aretatu la acestu locu ca, aceste millioele intregu aprupe, sunt destinate scoleloru numai unui poporu, a celui magiaru; ér pentru celelalte mai nemica nu s'a facutu!

Dlu ministru alu instructiunei publice — idesieratu mi-a citatu gimnasia, la cari ar fi ingrigitu si pentru instructiunea scolariloru romani in limb'a loru propria; caci afirmatiunea sa nu este intemeiata; celu putieniu in Temisora, Lugosiu si Sibiu nu se propune romanese nici unu studiu, si desfidu pre dlu ministru, se arete unu astu macar prin carele ar fi ordinatu, seu unu reportu oficiale carele ar constatâ atare propunere. Deci dara aci neobservarea legei este evidinte.

Dar — dlu ministru, in catu pentru scolele reale de statu, toti n'a afirmatu ca undeva s'ar propune studiale si in limb'a poporatiuniloru nemagiare. Acum, Ve rogu, scootiti DV. tritulu adeveru, ca natiunea romana de aprupe trei millioele de suflete, n'are nici o scola reale cu limb'a sa, ér in scolele reali magiare fiii ei nu totu se intre si se invetie, fiindu ca nu priopu limb'a, pre carea nici n'au unde s'o invetie: astfelu cele aprupe trei millioele de romni, astadi in epoch'a sciintieloru reali, n'au din lli loru nici 50 pre la scolele reali strainel! Ce ste urmarea? Invederatu aceea ca: romanulu in Ungaria este impededatu a se cultivâ. Si e resulta de aci? Resulta ca o parte mare a patrii este lipsita de cultura!

Fiindu acosta in contra legei si a interesulu publicu, mi tieniu de detorintia a face uratori'a propunere si a rogâ se fia primita:

„Cas'a se-si pronuncia dorintia, ca ministru instructiunei publice, conformu §-lui 17 in art. de lege 44. 1868, se se ingriges ca cuintetire pentru instructiunea studintiloru magiari la scolele medie de statu, in propri'a lor limba.“

Indata ministru Pauler se scola si spendu ca s'a facutu *dispusetiune* ca scolarii de mb'a nemagiaru se se ié in consideratiune, si ca acosta totu nu se intempla, este unu abuz; aci deci are locu gravaminulu si reulu se: *delaturâ de buna sema*. Prin urmare nu essnici o trebuintia de o indrumare print'unu colusu specialu, spre a-si implini detorintia imesa de lege.

Iranyi afla propunerea pre lina; densu pretinde deplin'a respectare a natiunalitatru; roga pre Babesiu se aduca date positivi — elu va fi carele va trage la respunde pre ministru pre temeulu legei si alu dreptat (Aprobâri din mai multe parti).

Ivanka J. este de aceea si parere; dar — rovocandu la Czörnig rectifica ca romanii inngaria si Transilvania nu sunt de catu vr'o 2,2.000.

Babesiu dice ca, dupa manifestatiunile fae prin dlu ministru, prin dnii antevorbitori, si probate de Casa, densulu recunosce ca consulu propus de sine — este de prisou si inca legii chiar o anomalia; l'a propusu peu ca, precum a aretatu, intr'adeveru legea se considera; in sa se multiamese cu recu-

noscerea pretensiunei sale si deci bycurosu 'si retrage propunerea. (Aprobâri.) In catu pentru rectificarea dlu Ivanka, fiindu ca acosta se provôca la Czörnig, i observa ca, deca Czörnig, dupa cum pretindu magiarii, in statistic'a sa a inghititu peste unu millionu de magiari, ore romani cati va fi inghititu? (Ilaritate generale.)

Si-a retrasu deci d. Babesiu propunerea, dupa ce si-a ajunsu pe deplinu scopulu, d'a fi recunoscuta indreptatirea pretensiunei pentru instructiune in propri'a limba a scolariloru la gimnasiale si scolele reali de statu.

Nu remane deci, de catu toti din tôte partile se invigilamu, ca ceea ce ministru a recunoscutu si promis, se se si implinésca. —

Diet'a Croatiei nici nu s'a constituitu inca definitivu, cu atata mai putieniu a potutu se proceda la agendele sale, pentru de a-si manifestâ tendintiele sale, si — éta ca mereu se vorbesce despre — *disolvarea* ei; — a nume se dice ca Bedekovich, banulu Croatiei, ar avé dejâ in pusunariu rescriptulu de disolvare, in sa numai astuncia va pasî inainte cu elu, candu diet'a ar alege delegati opozitionali pentru Pesta, seu candu ar dá votu de neincredere guvernului.

Foile guverniali continua a sustiené ca situatiunea politica in Croatia din mai multe puncte de vedere — e forte critica. In cercurile guverniali e mare panica din cauza ca, opozitiunea croata mereu se intaresce sub conducerea lui Dr. Makanec, care a nimicitu planurile de transactiune cu guvernulu magiaru, de ore ce acosta pre evidinte a lucratu, nu ca se indestulésca natiunea croata, ci ca se slabésca opozitiunea natiunale.

D'alta parte, o telegrama din Zagrabia in „Ellenör“ de ieri deminétia, afirmâ tocmai contrariulu; spunea adeca ca clubulu partitei natiunale a aprobatu pasirea lui Mrazovic si l'a insarcinatu a pacta mai departe cu contele Lónyay; ca partit'a natiunale doresce impacatiune cu unguirii, era scirile contrarie sunt scorniture tendentiöse.

Dup' acosta telegrama adeverulu ar fi ca *magiaronii de la potere*, temendu-si pusetiunea amenintata prin impacatiune, scornescu si facu tôte spre a impededâ bun'a 'ntielegere!

Tocmai pre candu noi scriemu acosta, telegrafulu ni aduce Rescriptulu regiu, prin carele Diet'a Croatiei este disolvata!

Rescriptulu se datédia din 16 ianuaru, si asiâ dara de mai nainte de a se intruni diet'a, de unde este invederatu ca — scorniturele foiloru oficiöse despre conflictu si unu spiritu neimpacabilu in partea opozitiunei natiunali, au fostu dupa unu planu mai inaltu, pentru scopulu d'a justificâ Rescriptulu disolvatoriu.

Disolvarea insasi se motivédia in Rescriptu — cu Manifestulu din 20 sept. adeca cu unu actu *privatu* alu deputatiloru natiunali, — ce nu s'a mai pomenitu, si cu *spiritulu liniscitu si placabile ce se observa dejâ la poporulu croatu* si carele dá garantia ca alegerile noue vor esi mai — ungueresci. —

Noi din parte-ne facia de acestu cumplitu afrontu ce se face natiunei serbo-croaticu, nu potemu de catu se ni sprimemu cea mai profunda parere de reu, cu atatu mai vertosu, caci — dupa precedentie, nime nu va fi in stare a scuti pre regimulu unguerescu si pre supremele sfere, astadi decidentorie in statu — de aceea suspiciune, cumca au inceputu tractare si pactare cu corifei natiunali — numai ca se abuse-die de *incerderea si sinceritatea acelor'a*.

Urmarile apoi vor fi ca, *omu de omnia nu se va mai increde domniloru de la potere*, si ca de aci incolia contrastulu intre popora si poterea de statu totu meru va trebui se devina neimpacabile, resbelulu din dia in dia mai aprigu! —

In confiniu militariu alu Croatiei de unu timpu in cõe se observa o miscare estraordinaria, intru cãtu poporatiunea din pãrtile neprovincialisate inoa pretinde cu tarfa, ca sã si pãta tramite reprezentantii sei in diet'a Croatiei. Intr'o adunare a regimentului *Ogulina*, la care au participatu reprezentantii tuturor comunelora din acestu regimentu, s'a decisu ca dorint'a poporatiunei in privint'a acẽst'a sã se substãrna la locurile mai nalte. Acẽsta decisiune a regimentului croato-slavonu e de mare insemnãtate si se crede cu positivitãte, cã diet'a actualã a Croatiei — dẽca va avẽ dile si nu se va dissolve, inoa se va intrepune pentru realizarea acesteia dorintie justã a poporatiunei din confiniu militariu.

In nrlu penultimu din anulu trecut descrierãram caletori'a lui *Gambetta* in sudulu Franciei si diserãm cã cutare Dahirei vre sã interpele Adunarea nat. in privint'a acesteia caletori'a a edictatorului. *Gambetta* inoa, energiosu si iute ca fulgerulu intru tõe, vre sã previna acẽsta interpelatiune prin un'a sa propria cu privint'a la atitudinea violatãria a prefectului *Kératry* din Marsilia facia de densulu candu a petrecutu in acestu orasiu. Observatiunea personalã — afirmã diurnalele — probabilmente va forma intr'unu discursu de insemnãtate mare politica, si in cercurile parlamentare este mare si intensiva curiositatea, cã ce va vorbi densulu, cãci e cam multu de candu nu si-a intonatã poteric'a võe pe tribuna. Acestu barbatu posedã calitatea bune, cã scie tacẽ candu pretindu impregiurãrele, — o calitate rarã a oratoriloru mari. *Gambettistii* se lãgãna in cele mai frumõse sperantie. Gremiulu natiunei spãra cã *Gambetta* in doi ani va ocupã postulu de presiedinte alu Republice franceze. Nici nu este altulu demnu ca densulu de a straluci in fruntea Republicei, elu insusi fiindu personificatoriulu ei reale.

Reprivire a supr'a anului trecut.

Suceva, in 1. ianuariu 1872.

Totu omulu cu intentiuni seriõse de a-si schimbandu-se anulu 'si suprà timpulu trecut spre a-si buintiatu, si spre a cunõsce a-si adusu. Asemene privire in ascensiu cautã sã facã si marea individualitate a fie-carui poporu sãu natiune, pentru ca sã-si pãta dã sãma ce locu ocupa in concertulu omenimeii intregi. Aicia inoa nu avem intentiunea sã facem revist'a progresulu sãu regresulu din anulu trecut privindu starea natiunei romane preste totu, ci ne vomu margini numai la o parte a natiunei, la poporulu romanu din Bucovina, acẽsta multu binecuvãntatã si multu maltrata tiãra romanã si devenitã jertva strainismului.

Sã vedemã mai antaiu starea bisericeii nãstre! — Scimu bine cã la 1. decembrie 1870 scrisese ministrulu de culte si invetiamentu *Stremayr* senatorulu nostru *Alecu Hurmuzachi*, cumca a demandatu presiedintelui tieriei de aicia, de a conchiamã un'a adunare de greco-orientali, spre a face propuneri in privint'a modalitatiloru conchiamãrii congresului bisericescu. Acẽsta adunare s'a tãnutu sub presiedint'a baronului *Pino*, presiedinte de tiãra, in lun'a lui martiu, formulãnde-se in dõue sãdintie statutulu congresului, care fũ sanctiunatu de imperatulu si promulgatu in 7 septembrie 1871. Pe candu credeãm, cã nu se va mai tragã cu conchiamãrea congresului, ne surprinse mai antaiu intristãtãria scire despre suspindõrea consilieriloru [consistoriali: *Samuilu Morariu* si *Jonu Zurcanu*, apertoriloru zelosi ai autonomiei bisericescii; apoi necalificabil'a scri-sõre a lui *Dr. Josifu Iricescu*, fostulu ministru de culte, cãtra episcopu in privint'a infintiariei unei metropolie gr. or. in Cernauti, care sã stee sub patriarchatulu din Carlovitiu si careia sã-si fia supuse diecesele din Dalmatia. Astfelu de metropolia insemna slavizarea si apunerea elementului romanu pentru totdeun'a.

S'a tãnutu deci un'a adunare numerosã de preoti si mireni, in care s'a otaritu a face protestu contra infintiariei metropoliei acesteia mai alesu nefindu conchiamatu si intrebãtu in una cauza atãtu de gravã ca acẽsta congresulu bisericescu, in a caruia competintia cade ea. Sã avemã deci incredere, cã ministrulu de culte va pretiã motivele protestului si va face sã se conchiamã congresulu bisericescu celu multu doritu.

Darã si in politic'a tieriei nãstre nu potemu

observã altu-cãva decãtu ẽrasi — regresu. Diet'a nãstra din urma are fati'a dietei din anulu 1861. Machinatiunile strainiloru au sciutu adẽca a se folosi fõrte bine de slabitiunile si neajunsele poporului nostru spre a compune un'a dieta „*lasseriana*“, adẽca din capitani c. r. Au contribuitã la acẽst'a fõrte multu si agitãrile directe si indirecte ale episcopului *Hacmanu*, cãtu si indolint'a si interesulu personalu alu multoru preoti. Si de asta datã inoa s'a observatu cãtu de imperiosu se rocere infintiarã unei gazete, care sã represente interesele politice din punctu de vedere nãtionalu — romanu. Dorimã deci cu ardõre esirea la lumina a „*Patriotului*“, despre a caruia aparintã s'a facutu dejã amintire si in pretiuntele colõne ale acestui diãriu.

Atãtu in scõle, cãtu si in biserica si familie romanismulu n'a mai inaintatu, ba trebusẽ dicemã cu dorere cã in an. trecut germanismulu a progresatu aicia in tiãra mai rapede da cãtu in diece ani mai nainte. Pana in anulu trecut n'au fostu siliã copiii din scõlele poporale, nici sub unu pretastu, sã invetie nemtiesce. In loculu preparãndie gr. or. in care se propunea romãnesce, a remãsu institutulu pedagogicu de stat, in care se dã preferintã insemnãta limbõ germane. Scõlele de mediulocu s'au inmultitu cu dõue, adẽca cu scõl'a agronomicã si cu institutulu de fetitie in Cernauti; darã precãndu in acestu din urma se propune numai gramatic'a romanã pentru romãno romãnesce, ẽra celelalte obiecte in limb'a germanã, in scõl'a agronomicã se propune totu numai germanesce. Pentru gimnasiulu inferioru de stat din *Radauti* e menitã ca limbã propunetivã limb'a germanã. In gimnasiulu din *Suceva*, din Cernauti in scõl'a realã din Cernauti nu s'a facutu nici un'a schimbãre in privint'a limbõ propunetive. In anii de mai nainte se asiedãse un'a comisiune pentru componerea cartiloru in limb'a romanã pentru scõl'a realã, in anulu trecut nu s'a auditu nimic'a de comisiunea aceã. In biserica si in poporulu de rãndu de la tiãra prinde rãdecine slavismulu din ce in ce totu mai mut, ẽra in familielẽ boieriloru si ala unoru preoti nu incẽta gustulu si predilectiunea pentru otu ce este germanu, ne luãndu in considerãtine si ne-respectãndu intru nerãica limb'a romanã si productela literaturẽ romanã.

Germanii, la cari numerãmu si pe jidãni, si in anulu trecut si-au inmultitu institutela de cultura si de binefacere, si cele urdite din anii de mai nainte le-au intãritu, largãndu-lisfer'a de activitate, pre candu noi perdemã din vedere din diã in diã chiar *Societatea romana din Cernauti*, care este uniculu institutu curãtu romãnescu in tãta tiãr'a. Acẽst'a s'a retãtu mai invederatã in lunele din urma cand s'au vendutu sortii loteriei de efecte si cand s'au cerutu daruri pentru dens'a. Aicia s'a retãtu indeferintã mai alesu preotimea.

E regula, cã in totu anulu perdemã din proprietatea nãstrã celu putienu 200 ò falci de pãmentu, cari trecu in posesiunea emtilorã si a slaviloru. Asemene perdere amvutã si in anulu trecut, vendiendã, mai alesu sãtele amestecate, romanii svabilorã, jidailorã si polcilorã sute de falci de pãmentu. Sãicia pãrtã preotimea multã vinã, ne-dãndu pporulu invetiãtur'a cuvenitã.

In diregãtorii limb'a germanã n'a abitu in intrebuintiare, din contra chiar preotãia a incetãtu a le molestã cu corespundintie in limbã romanã.

Am cautãtu a neme, a luã parte a petrecerã facute de ai nostri in giurulu Cetãtilorã, alu *Sucevei* si alu *Campulungui*, si n'am gasitu nicãie neci in anulu trecut petrecere curãtu romãnescã. Au cã lipsiã d conversãre limb'a romanã, au cã se imperitiãu cantarile romãne cu cãtece germanãu cã se jocã mai multu vals si polca, pe calu de hor'a romãnescã nime nu-si aduceã aninte, Despre interese curãtu romãnesci ori unde mai cã nu se vorbia de felu; ce mi spãrea inoa mai curiosu, ẽra aceã cã preotãia nu avea a vorbi decãtu de ocupãtioni ecomice, bunã õra de facerea fenulã, de ingrasãie vitelorã, de carãtulu gunoãului etc. etc.

Tenerimea nãstrã a pusu la cale sãbãrea de la *Putna* cu tendintie maretie, contãdu la imbrãcisiãre caldãrõsã din parteã intieptintiei nãstre; cu dorere inoa a trebuitu sã vãdãntãgonismulu pusu in practicã facia cu dã de cãtra unii membri ai comitetului *Societãii*, ẽra mai alesu de nobilimea nãstrã a careiãpsire a frapatu totu publiculu acursu din ãpãrti. Astfelu serbãrea de la *Putna*, inoa sã

fia pentru noi bucovinenii unu actu de mangãiãre si de intãrire in simtiemintelo si nãsin-tiele nãstre, s'a prefacutu intr'unu motivu de mahnire si ingrigire pentru viitoriulu nostru nãtionalu.

In acẽsta stare tristã ne-a lasatu pre noi anulu trecut, — deã ceriulu ca anulu nou sã ni fia mai multu imbucãtoriu!

Program'a

candidãtului d'ãblegatu din cerculu Buteniloru.

Ni s'a tramisu vorbirea dlui *D. Bonciu*, candidãtu d'ãblegatu in cerculu Buteniloru, prin care si-a desfãsiãratu programulu seu politicu nãntea alegãtorilorã, dupã cum s'a fostu avisatu si prin diãriulu nostru.

Spatiulu nu ni permite ca sã publicãm acẽsta vorbire, scrisã si subscrisã de insusi dlã candidãtu, in tãta estinderea ei, de aceã ne vomu restringe numai la publicarea acelorã puncte mai remarcabili, cari mai multu ne intoresãdia din punctu de vedere nãtionalu, adẽca aceleã prin cari a sprimãtu principiale sale conductõrie in atitudinea sa politicã facia cu causele nãstre nãtionali, cari totdeun'a in prim'a linia trebusẽ sã fia considerate.

Dupã ce dlã candidãtu arãta cã pana acuma a lucrãtu numai pentru interese locale — nãtionali, acuma inoa prin recomandãre *Runiunei politice-nãtionalã* din *Arãdu* si respective prin increderea dlõrã alegãtorã pãte cã va avẽ frumõs'a misiune sã luere si pentru causele comune — generalã ale natiunei, declarã cã se tãne de aceã partidã, de care se tãnu si dnii alegãtorã.

„Dar cã sã-mi fia inoa credeulu si programulu meu politicu apriãtu cu noscutu — dicẽ mai departe dlã candidãtu, — vi declarã serbãtoresce, cumca me tãnu de partid'a opõsitiunãle si liberale din diet'a tieriei, si totu de o datã in cestiunea nãtionalitãtilorã me tãnu de principiale stãverite si adoptate prin partid'a nãstrã nãtionalã; prin urmare viã conlucã in contielegere cu clubulu deputãtilorã romãni nãtionali din *Pestã*.“

Apoi dlã candidãtu numai de cãtu grabesce a-si motivã acẽsta profesiune de credintã in urmãtorulu modu:

„Stãrea si pusãtiunea nãstrã a romanilorã din acẽstã patriã, dupã impregiurãrile de astãdi, ne silcesce si ni demãndã, cã trebusẽ sã ni stãverimã o politicã nãtionalã, pe bas'a careia avemã a ne luptã pentru cascigãrea drepturilorã nãstre nãtionali; partid'a actualẽ guvernemãntale nefindu inãlinãtã a recunõscre drepturile nãstre si fiindu ea la potere, nu ni permite exercitãrea acelorã drepturi, romanii in lips'a de exercitãrea drepturilorã lorã de es-sistintã si culturã nãtionalã, nu potã spriginã o astfelu de partidã care ne atacã in drepturile nãstre cele mai juste si mai sãnte, si dupã natur'a lucrului nu e permisã romanulu cu sentiã nãtionalã a se inrolã in taber'a acelorã, cari fiindu la potere denãgã recunõscerea si exercitãrea drepturilorã nãstre nãtionali; prin urmare trebusẽ sã ne tãnemã toti in solidaritate de aceã partidã, care este in contra partidã actualã de la potere, — si din acestu punctu de vedere nu potã din parte-mi a aprobã politic'a acelorã romãni, cari sunt inrolãti in taber'a partidã guvernemãntali, pentru cã prin acẽst'a potere nãstrã sfãsiãndu-se in partide diferite, poterea solidãria — care unic'a ne pãte conduce la scopulu dorintielorã nãstre, — ni lipsesce, si in astfelu de giurãstãri prin activitateã nãstrã nãtionalã nu potemu produce acelu efectu, cere s'ar pãte produce prin o tãnuta solidãria a reprezentãtilorã poporulu romanu din patriã.“

„Acẽste motive me tãnu si me vor tãnẽ de membru alu partidã opõsitiunãle, si repetes-cu, cumca pana candu deplin'a egalã indreptãtãre a nãtionalitãtilorã nu va fi prin lege recunõscutã si garantãtã: dupã convingerea mea romanulu cu sentiã curãtu nãtionalã nu pãte fi de partid'a guvernemãntale.“

Prin acẽste demãrcãndu-si dlã candidãtu atitudinea sa politicã facia cu partidele esistente in diet'a tieriei, trece la cestiunile specialã, — acẽsteã inoa sunt de comunu cunõscute si de aceã rezervãmã spatiulu ce l'ar ocupã, altorã materii mai presãnte.

Diet'a Ungãriei.

Siedint'a casei reprezentãtilorã din 16 ian.

Dupã formaliele indãtinate, s'a votatu punctele ultime din bugetulu cultelorã. Abligãtulu. *C. Bobory* (preotu cat.) propune a se

avisã regimulu, a subterne unu proieptu de lege in privint'a sinecurelorã preotilorã si folõsirii bunõrilorã lorã spre scopuri scolãstice. — Urma apoi desbãtãrea a supr'a bugetulu pentru honvãdi. — *C. Tisza* declarã cã este multãmitu cu directiunea honvedimeii. In interesulu honvedimeii inoa dorese, ca acẽst'a sã se per-teptiunedie totu mai multu. Propune deci a se avisã regimulu a presãntã unu proieptu de lege in caus'a formãrii unei armate ungresci. — *G. Szüllõ* vre o lege in privint'a pedepsirii tuturorã acelorã cari se dotragu militãiei.

G. Vãrady presãntã in numele partidã sta ge unu proieptu pentru pensiunãrea honvedilorã din 1846. — *E. Ivãnka* nu se indeiesce despre bunãvoint'a regimulu; se indeiesce inoa despre potint'a lui de a strãformã honvedimeã in o armatã ungrescã. In *Viena* si acuma ar mai esiste influentie reactiunãrie detãtorie de mesurã, prin cari se impedeã desvõltãrea spiritulu magiaru in armatã. Votãdia pentru propunerea lui *Tisza*. *Al. Bujanovich* este multãmitu cu politic'a militarã a regimulu si laudã mai alesu introducerea divisiunilorã territoriali. *D. Irãnyi* blastemã stindãrdelẽ „negre-gãbene“, ẽra *Mocsãry* spiritulu armatei. — Fiindu timpulu inãntãtu, siedint'a se arẽdicã la 3 õre.

Siedint'a casei represent. din 17 ian.

Continuãndu-se desbãtãrea generalã a supr'a bugetulu pentru honvãdi, secretãriulu de stat *Hollan* iã cuventulu pontru a respunde la obiectiunile oratorilorã de ieri. Regimulu nu nãgã cã la honvedime, casã la fie-care institutiune, mai vertosu la o nõua institutiune, sunt si erõre, dar constatãdã cu bucuriã cã acẽste erõre nu sunt asã de mari si de multe, precum au afirmãtu *Tisza*, *Vãrady* scã. In privint'a ludoviceului dicẽ cã tãte prelucãrile sunt casã gãtã si in maiã institutulu 'si va pãte incepe activitateã. Cutãri dnii — dicẽ *Hollan* — au vorbitu despre lips'a de cartã la honvedime. La acẽst'a, *Hollan* dicẽ cã ministeriulu comunu de resbelu a pusu ministeriulu pentru honvãdi spre dispusãtiune tãte lucrãrile stabulu generalu. Ministeriulu ung. a folõsãtu acẽste lucrãri cãtu numai se cuvine. In privint'a caserñelorã, regimulu a facutu tãte cele de lipsã, pentru a provẽdẽ in scurtu honvãdimeã cu locintie stabilã. Si in privint'a judecãtorieii militarie a elaborãtu regimulu unu proieptu de lege care-lu va presãntã camerei la timpulu seu. Dupã tãte acẽsteã se rãgã pontru votãrea bugetulu.

L. Csernãtonyi este mare amicã si partitõriu alu honvedimeii, si de aceã pretinde infintiarã unei armate ungresci. (Firesce cu limbã, cu stindãrdã si cu comandã magiarã; nemagãrii n'au dreptu a pretinde de la *Pestã* ce magãrii pretindã de la *Viena*. Dreptãte si constitutiune puru magiarã! Report.) — *Urmõnyi* este asemeneã insulfetitã pentru gloriã militarã a cavãleresceii nãtioni magiarie, — se alaturã deci propunerilorã lui *Tisza* si *Vãrady*. — *E. Horn* este financiu si economistu bunu. Densulu deci combatẽ regimulu pentru lapedãrea banilorã tierii in ventu. In *Helvetia* 50,000 de militie si 60,000 de re ervisti se intretienã cu 2 mil-iõne de franci, deci pentru unu fecioru se cheltuiescu 20 fl. pre candu la noi fie-care honvedu ne cosã 60 de fl. va se dicã cam de 6 ori atãt'a. — Dupã ce mai vorbescu vre-o doi ãblegãti din stãngã, desbãtãrea generalã se incheiã. — Ministrulu de interne presãntã dõue proiepte de lege. Amendõue au de obiectã pretensiuni suplementãrie. Culu d'antãiu pretinde speselẽ pre diece luni ale comissariatulu de la *Szegedinu*, alu doilea pretinde refuireã acelorã spese cari in cei trei ani din urma s'au facutu prin aceã, cã iuredictiunile au cerutu din candu in candu poterea armatã. Cu atãt'a siedint'a se arẽdicã.

In siedint'a din 18 ian. deputãtu serbu *Sv. Miletis* a substernutu camerei unu proieptu de resolutiune, conformu caruia camer'a sã aducã conclusiunea cumca in viitoriu numai dominecele sã se considere de sorbãtori, in cari nu se vor tãnẽ siedintie. — Apoi a luãtu cuventulu ministru-presiedinte *Lõnyay* pentru a-si face observatiunile la obiectiunile oratorilorã de ieri, — se intielege in favorulu regimulu, si insãrandu „progressele imbucãtorie“ ale honvedimeii, recomandã votãrea bugetulu. *C. Tisza* replicã apoi lui *Lõnyay*. *G. Vãrady* tãne politic'a ce o urma regimulu de politic'a — degradãrii natiunei magiare. Recomandã proieptulu seu spre primire. — *Lõnyay*

prin replică a sa lui Tisza și Várady inflamându „spiritul patriotic” alu dnloru din dréptă, proieptele opoziționali s'au respinsu, éra bugetulu s'a primitu de basa a desbaterii speciali. — In acést'a se primescu senguratecele punte fora vre o desbateru essontiala.

Viena, in 2/14 ianuaru 1872.

(Serbarea ajunului de anulu nou.) In midiloculu unoru eleminte atātu de eterogene, cum sunt cele din Viena, a trebuitu, ca intre romanii, ce se afla aici, se se desvólte numai de cătu spiritulu de unire și consolidare între sine — pentru a-si pastră romanitatea fie-oare in parte și cu totii impreuna. Ómedii, condusi de interese comune, chiar și contra vointicii lor se întielegu și intrunescu; cu atātu mai vertosu a trebuitu se se intemple acést'a la romanii, ce venindu la Viena din diferintele provincie romane, au adusu cu sine o puternica consciintia nationala.

Asia, chiar și nainte de 1848, între junii romani din Viena se desvólta o datina fórto frumósă, de a se aduná, celu putionu câte o data pe anu, la ajunulu anulu nou, și a petrece acestu momentu cu totii d'impreuna.

Acést'a datina nu numai se pastră cu óresi-care santienne pana in diu'a de astadi, ci cu cătu numerulu juniloru romani din Viena crește, acést'a intrunire capeta o insemnătate mai mare, mai nationala, mai serbatoréscă. Cu deosebi presentia barbatiloru nostri, cari din intemplantu se afla in Viena, dau serbarei amintite unu aspectu seriosu. Adi serbaraa ajunului a devenitu o convenire a tuturoru romaniloru din Viena — peatru a medită impreuna a suprá rezultatulu dobandite in anulu trecutulu și a combiná realizarea aspiratiuniloru nostra in viitoriu. —

Dupa-ce, prin o întielegere fericita a juniloru academici se infintia societatea „Romania juna,” in care póte intrá fie-care romanu, ce se afla in Viena, fora vre-o deosebire a conditiiloru, in cari traiéscu, — acést'a societate deveni reprezentantia romaniloru din Viena, și asia in anulu acést'a arangiarea serbarei de ajunu, purcese din societate, d'antaita'á óra cu unu caracteru óresi cum oficiale.

Unu numeru frumosu de academici, cáti-va óspeti ocașionali și dilettanti, cari ni oferira concursulu loru de arta in acést'a séra, adusera fie-care cu sine de a casa suflete bine dispuse, ca o garantia pentru placerile seréi. —

Din programulu seratei piesele cantate de cartetulu vocalu (dnii Hosanu, Cocinschi, Vladu și Blasianu) și cu deosebi executiunile pe violina a dlui Miharu, au ocupatu atentiunea generala.

Adencu petrundictoriu a fostu efeptulu, ce dlui N. Oncu l'a produsu prin cuventarea festiva, rostita la 12 óre. Câte-va reflexiuni serióse și nimerite a suprá activitatei poporului romanu, și in specialu a junimoi vienesé, in decursulu anulu trecutulu, examinarea rezultatulu purcese din acést'a activitate, și in fine o conclusiune in viitoriu: aceste sunt cuprinsulu cuventarei precugetate și compusa cu diligintia. Dlu Oncu incheiá prin cuvintele: „Credeti in poterile spiritali și pusetiunea favorabile a poporului romanu, — și sperati; in credintia și sperantia jace puterea pentru lucrarea seriósa!”

Aflu de prisosu a mai atinge toastele, ce s'au redicatu in onóra Maiestatii Sale, in a Marii Sale, domnului Carol I, pentru Italia unita și alte persóne insemnate.

La urm'a urmeloru am de a atinge faptulu, care a contribuitu mai multu decâtu orice alt'a la redicarea serbarei: junimea a fostu fericita a salutá in midiloculu seu pre dlui Carpu, agentulu diplomaticu a Romaniei. Cuvintele, prin cari dlui Carpu ne îndemná a fi seriosi și a munci, punendu lucrarea seriósa de singur'a forma sub care potemu fi folositori natiunei nóstre, junimea vienesa nici candu nu le va uitá, ci devenindu ele firma convingere a ei, i vor servi îndreptariu alu vietiei.

Se întielege, ca — totdeun'a cu ocașionea conveniriloru nóstre, dlui Hosanu și acuma ne-a desfatatu prin cantecele sale poporali. — Totu asia și fratele nostru italianu dlui Spongia, prin câte-va cantece italiene.

E fórte naturalu cumca astfelu serbarea s'a lungitu pana in crepetulu de diori alu anulu nou.

Arbure.

Orșova, in 28 decembre 1871.

(P) Ceea ce am aretat in mai multe ronduri publiculu nostru din confiniulu militaru, că guvernulu dualisticu n'are bune inten-

țiuni cu noi, că ni va rapi scolele, și le va incredintia unoru ómeni straini, cari nu ni cunoscu limb'a etc. acum dorere incepe a se realisá. — Dlu Suttagh este denumitu de inspectore peste scolele comunale din confiniulu militaru! pre candu de alta parte invetiatorii nostri dupa poruncele ce au, dau guvernulu repórte și relatiuni despre starea scóloru, prin care se póte pricepe că dnii stepanitori prin tacere și fora d'a întrebá poporulu, voiescu a si le insusi cu forti'a, cum facu cu tóte.

Nu mai comun'a nóstra bisericeasca din Orșova a fostu scutita și respectata de aceste provocatiuni, din cauza că acést'a inea in lun'a lui novembre convocandu sinodulu, a decisu a romané cu scol'a contesiunale precum se vede din acestu actu:

Comitetulu parochiale gr. or. romanu din Orșova.

Onorabilei C. R. Pretoru militare in locu. Subsemnatulu are onóra a aduce la cunosciintia DV. că comun'a nóstra bisericeasca, basandu-se pe inaltulu Statutu organu, sancționatu de MSA imperatorele și Regele nostru in an. 1869, maiu in 28, prin care ni se garantéda dreptulu de autonomia in afacerile nóstre bisericesci, scolare și fundatiunali; — basandu-se mai de parte și pe dispusetiunile noueloru reforme scolare, și respective pe §. 3. din „dispusetiunile generali,” in siedintia sa tienuta in 30 octombre, a decisu cu unanimitate de voturi, a pastrá pentru totdeun'a caracterulu confesiunale alu scóloru nóstre din Orșova, fiindu aceea întretienuta numai de comun'a vóstra bisericeasca, precum vi esté cunoscutu. Despre care bine voiti a luá insciintiare de acést'a decisiune a sinodulu nostru parochialu ca alu unui faptoru constitutivu, ér pe de alta parte de veti crede necesariu, a relatá și onorabilei autoritati superioare.

Primiti, ve rogu, distins'a nóstra stima și consideratiune.

Orșova, in 18 novembere 1871

Vasilu Popoviciu m. p. pres. comit. paroch.

Asia dara desi ne aflámu in ór'a 11-a, credu că si celelalte comune bisericesci, ale regimentulu se vor decide a face asemenea declaratiuni, cu atātu mai vertosu, că unu poporu care voiescu se viedie, și are cunosciintia de drepturile sale, trebeu se fia activu, și se scie a-si-le aperá cu tóta demnitatea. De ocamdata, domnule Redactore, vi relatediu că de la 1. ianuaru oficiurile cercualu ar intratu in activitate dupa nouele reforme, ér pe de finitulu lunei soldatii vor incetá d'a mai tiené serviciulu otarului, inlocuindu-se prin finanti stabili. — Asemenea audimu că la gimnasiulu din Caransebesiu — s'a denumitu de directoru D. Dorca, de origine romanu, și sperámu că celu putientu aci se va tiené legalitatea cu privire la limb'a poporulu nostru. Asia se fia!

Vlaicovetiu, 5/17 ianuaru 1872.

(Constituirea sinodulu parochialu.) Desi

„Invoiel'a” incheiata in congresulu din Carlovetiu se parea putientu favoritoria romaniloru din comunele mestecate, și specialu pentru noi cei din comunele mestecate, totusi impacarea, respective despartirea in comun'a nóstra a succesu spre deplin'a multiamire a romaniloru.

Multiamita cercului și lauda nobilei ingrigiri a Venerabilulu nostru Consistoriu eparochialu romanu din Caransebesiu, că adi comun'a nóstra cu o populatiune de 1100 suflete romane, in a cinc'a septemana a reincorporarei sale in veteran'a diecesa, este organizata in tóte sferile ei administrative bisericesci, scolare și fundatiunale, pe bas'a Statutulu organu; ér constituirea sinodulu și comitetulu parochialu asia sa intemplantu:

Luni in 27 decembre st. v. 1871, a trei-á dia de Nascerea Domnulu, s'a celebratu sant'a liturgia cu invocarea spiritulu santu, asistandu la acestu actu solonu și SS. loru parintele Ilie Panciovanu, parochu in Voivodint'u, și preotulu din locu Adamu Ivacicoviciu, cu pontificarea Redss: domnu protopresbiteru Joane Popoviciu. *)

Dupa finirea stei liturgie, rvd. d. protteru deschisá sinodulu cu o cuventare ocașionala de introducere, care fu intempinata cu un entusiasmu viu din partea numerosulu poporu adunatu la biserica; pasindu dupa acést'a la actulu constituirii: s'a cetitu list'a alegetoriloru, cari in sensulu § lui 6. Art. I: din Statutu organu sunt îndreptatiti a luá parte in sinodu, și nefacendu-se nici o exceptiune in contra vr'unui alegetoriu, se alege cu acla-

*) La acestu locu insemnámu că si preotulu serbu D. Jancoviciu a fostu rogatu că se partecipe la celebrarea stei mise, dor acusandu-se că esto morbosu, curendu a si plecatu la Versietiu spre leuire (?!) *Córesp.*

matie de notariu sinodalu fostulu invetiatoriu Joane Gaita, dupa care d. protopresbiteru presiedinte dechiará sinodulu de constitutu. Cetindu-se Statutu organu in estrasu s'a pasitu la alegerea comitetulu, in care, trecendu numerulu sufletelu peste 1000, s'au alesu 15 membri dintre cei mai distinsi barbati ai comunei; ér de presiedinte alu comitetulu s'a alesu preotulu localu A Ivacicoviciu, și de notariu Svetosaru Latico. Asideria epítropi'a parochiala s'a constitutu din trei epítropi, alegendu-se catra cei doi epítropi de pana acum mai unulu.

Cu acést'a ocașione rvd. d. protteru deosebi atrase atentiunea comitetulu a suprá scólei, și cu acést'a s'a finitu actulu constituirii sinodale la 1 1/2 óra d. a.

Totu cu acést'a ocașione grabescu a reportá că arendatorulu Dimitriu Georgeviciu (de nascere curatu romanu) cu ocașionea conscrierii de mai nainte a trecutulu a serbi, ér in 29 decembre st. v. revenindu la ierarchia nostra romana, a donatu pe séma usiurarei desdaunarei 20 fl. v. a. pentru care daruire marimimosa in numele întregei comune romane i se esprima cea mai cordiala multiamita.

Jorga.

Nereu-Dugosello, in 9 ian. 1872.

Astadi se santi in comun'a nóstra nou-edificat'a biserica rom. catolica. La actulu santirei a pontificatu Esc. Sa domnulu Episcopu alu Cianadulu A. Bonaz din Temisóra, carele a sacrificatu fórte multu la edificarea bisericei. Cu acést'a ocașione, romanii, ce facu dóu'a natiunalitate in comun'a nóstra, vrendu a intimpiná pre dlui Episcopu catolicu cu tóta onóra, iute s'au formatu intr'unu corpu de militia, carele intempinandu pe Esc. Sa, i-a facutu onorurile cuvenite in parada si sub actulu santirei a datu mai multe salve. — Corpulu acestuia i-a succesu astfelu prin portarea sa a secerá tóta lud'a. Dupa finirea actulu de santire a bisericei, Esc. Sa dlui Episcopu, plecandu spre cas'a parochiala din locu, petrecutu cu pompa și sub baldachinu, și vedindu corpulu militiei romane tierane, carele éra imbracatu in uniforma romana nationala, a esitu de sub baldachinu și apropiandu-se i-a esprizatu multiamita sa in limb'a romana pentru onóra ce i-a facutu. E de insemnatu că acestu corpu incependu-si cu ocașionea acést'a activitatea sa, remane constitutu și va paradá de aci inainte la tóte serbatorile mai mari spre solenitatea serviciulu ddiescu la biserica romana.

Unulu din poporu.

Legea comunale.

Am promisú că vomu continuá publicarea acestei legi, ce curendu este sé vina in aplicare generala, și că vomu tramite-o dloru prenumeranti ai nostri și intr'o brosiurica separata, pentru ca se o aiba îndemana, se o pota studiá bine si se-i pota luá folosulu la timpulu seu.

Deci venimu a ni implini promisiunea, incependu publicarea de acolo unde in nrulu 37 am intrerupt'o, adeca de la §. 76.

§. 76. De antiste comunalu nu se póte alege:

a) cine nu pote fi reprezentante comunalu;

b) préotulu, invetiatorulu, ampioiatulu de statulu si comitatu, macar se aiba dreptulu de alegere in comuna.

§. 77. Antistele comunalu alesa are a locu in comuna sub totu timpulu oficiulu seu.

§. 78. In comunitatile mice si mari se face candidare.

Dreptulu de candidare este alu reprezentantiei, si déca sunt competenti, candidédia pentru fie-care postu câte 3 individi (§. 65.)

Statoririle reprezentantiei in adunarea de restauratiune le enuncia presiedintele aceleia.

Votare valibila se pote face numai pentru individi candidati; ér in orasiale cu magistratu organizatu numai pentru cei ce cu 10 dile nainte de restauratiune se propunu de 10 reprezentanti orasiensci.

§. 79. D'a adunării pentru restauratiune o defige: in comunitatile mice si mari, judele cercualu; in orasiale cu magistratu regulatu, vice-comite.

Totu de a loru competintia se tiene dreptulu si detorintia de a face dispusetiunile pregatitorie pentru alegere, a

enunciá rezultatulu alegerei, a conduce alegerea si a sustiené ordinea.

§. 80. Alegerea se face prin aclamatiune séu prin votare.

Déca diece alegetori pretindu votare, presiedintele e îndetoratu a face acést'a.

§. 81. Alegerea in comunitatile mice si mari se face prin insemnarea numerulu si voturilor votantiloru, — in orasiale provediute cu magistratu, prin siedule.

Insemnarea voturiloru, adunarea sieduleloru si numerarea voturiloru date, se implinescu printr'o comisiune denumita de presiedinte.

§. 82. Fie-care membru alu antistiei se alege cu maioritate absoluta de voturi.

Déca dintre candidati nici unulu nu intrunescu maioritate absoluta de voturi, se pasiescu la alegere nóua între cei doi candidati ce au intrunitu mai multe voturi.

§. 83. Déca vr'o statiune de notariu comunalu séu cercualu devine vacanta, judele cercualu deschide concursu publicu, si-lu publica in teritoriulu concernintei municipalitati, séu dupa imprejurari in tóta tier'a.

Competintii, déca sunt cetatieni de statulu si dovedescu cualificatiunea prescriisa in acést'a lege, toti au a fi considerati de candidati si potu fi alesi.

§. 84. Notariulu de cercu se alege de reprezentantii comunitatiloru asociate, sub presiedintia judelui cercualu, in comun'a cu scaunulu notarialu.

De scaunu pentru alegere se considerá comun'a in care locuiescu notariulu de cercu.

§. 85. Statiunile devenite in decursulu timpulu definitivu in vacantia, se implinescu pre calea restauratiunei regulate, — cele provisoriu vacante, pre calea substituirei.

Substituirea este dreptulu reprezentantiei.

Cu ocașionea restauratiunei si substituirei, in comunitatile mice si mari presiede totdeun'a judele cercualu, — in orasiale cu magistratu regulatu, déca se implinescu postulu de primariu, vice-comite, (§. 80.) de altmintrelea presiedintele ordinariu.

Antistii alesi séu substituti in decursulu timpulu, remanu in oficiulu loru pana la restauratiunea generala.

§. 86. Fie-care membru alu antistiei depune naintea corpulu reprezentativu urmatoriulu juramentu:

„Eu, N. N., juru că mi voui implini detorintiele oficiulu meu cu acuratétia și consciintia. Asia se-mi ajute Ddieu!”

Déca cutare alesu ar dechiará, că juramentulu se impotrivescu cu convingerea sa religiósa, acel'a se jure astfelu:

„Eu, N. N., promitu serbatorescu că mi voui implini detorintiele oficiulu meu cu acuratétia și consciintia.

CAPULU alu VII.

Despre respunsabilitatea antistiei si a reprezentantiloru comunali.

§. 87. Fie-care membru alu antistiei comunale e îndetoratu a restitui verice dauna ce in procederea oficiósa, cu fapt'a séu prin trecerea cu vederea, cu intentiune séu din negrigintia culpósa, a causatu statulu, municipalitati, comunei séu parteculariloru, fora cale si fora dreptu, déca daun'a nu s'a potutu delaturá prin remediulu regulatu de dreptu.

Casurile de dauna apartienu cercului de activitate alu judetiulu competentu dupa norma juridictionale si se judeca dupa principalele dreptulu civilu privatu.

Cei-ce astfelu de procese redica din cerbicia, se potu pedepsi cu glóba pana la 500 fl. in favorea fondulu seraciloru din comuna, si se condamna a solvi spelele de procesu.

§. 88. Déca antistele a procesu pre bas'a insarcinării superioare si intru întielesulu acesteia, actiunile de desdaunare se îndrepta contra celoru ce au ordnatu actulu nelegalu.

Membrii reprezentantiei cari au ordnatu unu actu nelegalu, facia de daunatulu sunt respunsabili solidarmente, între sine in sa sunt îndetorati egalmente a desdauná.

§. 89. Déca daunatulu (pagubasiulu)

din cauză neaverii antistiloru respectivi n'a capetatu indetultire, s'eu deca nu se pote dovedi că cine a votatu pentru otarirea vatematória, — daun'a neacoperita se restituie din cass'a comunala, remanendu dreptulu de regressu.

Daun'a in sa ce s'a causatu prin oficiantii manipulatori de bani, dupa aceia o porta in prim'a linia cei ce in intielesulu statutulu comunalu sunt chiamati a inspectiunã manipuliunea baniloru si au negritu implinirea acestei detorintie.

§. 90 Pentru essecutarea ordinatiuniloru referitorie la administratiunea statulu, in comunitãtile mice si mari sunt respunsabili judele si notariulu comunalu, — in orasiale cu magistratu regulatu in sa mai antaiu primariulu.

Judele cercualu adressãia ordinatiunile sale referitorie la comunitãtile unui notariatu de cercu, catra notariulu cerculu, si acest'a le essecuta impreuna s'eu in contielegere cu judele respectivei comune. In privintia antistiei, in câtu pentru afacerile interne, despre cari comun'a intre marginile legei dispune de sine, dreptulu de inspectiune si controla ilu essercita corpulu representativu.

§. 91. Procedur'a disciplinaria contra antistelui are locu:

a) deca vatemala s'eu implinesce cu negrigintia detorintiele sale cuprinse in lege si in statutele comunali, s'eu

b) deca essecuta vr'o astfelu de decisiune s'eu statutu espresu s'eu prin tacere in sa neincuviintiatu, s'eu modificatu de municipalitate, respective de regimu, care fora incuviintiare superiora nu se pote essecutã.

§. 92. Procedur'e disciplinaria premerge o investigatiune. Investigatiunea in cerculu propriiloru afaceri interne ale comunei, o dispune reprezentantia; in cerculu de essecutare alu legei si a ordinatiuniloru municipali privitorie la administratiune municipale si de statu, si in casurile §-lui 91 suu b) — in comice si mari, judele de cercu, iale cu magistratu organizãia primariulu orasulu, e, in privintia celoraltu primariulu.

Judele cercualu, respectiv vicecomitele, insciintãia reprezentantia in data despre dispunerea de investigatiune.

§. 93. Investigatiunea ordinata de reprezentantia o face comisiunea investigatã a reprezentantiei, cea ordinata de judele cercualu, primariulu, respective de vice-comitele, o facu impoteritii acestora.

§. 94. Celu ce a ordinatu investigatiunea, pote totu o data a suspinde din oficiu pe respectivulu diregatoriu.

Deca in consecintia investigatiunei nu se dispune procedur'a disciplinaria: diregatoriulu si oficiantele suspendatu repasesce in oficiulu seu indata.

In casulu dispuneri de procedur'a disciplinaria, loculu diregatoriulu suspendatu pana la decurgerea procedurii disciplinaria se implinesce prin substitutiune (§.85).

§. 95. In casurile ce nu suferu amenare, judele cercualu, respective vicecomitele, for' a asteptã substituirea, pote essecutã ordinatiunea neessecutata prin organele sale proprie, pre spesele respectivulu antiste, si in casulu de ne-avere a acestuia, pre spesele comunei, in sa cu posibil'a crutiare a acesteia.

§. 96. Procedur'a disciplinaria se dispune amesuratu rezultatulu investigatiunei, prin corpulu representativu, respective prin judele cercualu, s'eu vicecomitele, si o pune in cursu fiscalulu comunei s'eu impoteritulu acestuia, respective fiscalulu municipiulu.

§. 97. Judecatoriulu disciplinariu este tribunalulu regiu de prima instantia, competente pentru comuna. Sentintia se pote apelã in cursulu instantiiloru.

§. 98. Antistele, diregatoriulu si oficiantele aflatu vinovatu, se pote pedepsi cu dogiana, cu o mulcta pana la 500 fl. s'eu dupa gradulu delictulu cu perderea oficiulu.

§. 99. Investigatiunea pentru crime comisse, se urma dupa dispusetiunile procedur'e criminali.

Deca din investigatiunea dispusa intru intielesulu §-lui 92 s'ar invederã că nu se lucra de unu delictu punibilu pre cale disciplinaria, ci de o crima, — actele de investigatiune sunt a se trece la procurorulu publicu.

§. 100. In casu de procedur'a criminala, concernintele diregatoriu si oficiante totdeun'a trebuie suspinsi de la oficiu.

§. 101. Sentintia adusa in procesulu criminalu are a se face cunoscuta vicecomitelu si corpulu representativu alu comunei respective.

Diregatoriulu condamnatu pentru o crima, si perde oficiulu, si loculu lui se implinesce indata pre calea alegerii regulate.

Varietati.

¶ Dilele trecute, din partea ministeriulu ung. de culte, la o intrebare facuta din Aradu, se sistã lucrãrea comisiuniloru delegatiunali in causele de despartire a comunelor mestecate; dar acẽsta sistare a fostu cam pripita si — in urm'a remonstratiuniloru facute, asiã credemu că ea se va revocã. Caus'a sistãrei a fostu, pentru că decisiunile congresulu serbescu subiacu incuviintiãrei monarchiulu carea in sa n'a emanatu. Dar dispusetiunile in privintia comunelor mestecate — nu sunt partii constitutive ale organismulu bisericescu, si nici nu sunt controversate, ele unde de nici n'au trebuintia de o censura si aprobare mai inalta. Acẽsta premitendu, notãmu aci, că — in *Checia-romana* procedur'a comisiunale are s'eu incẽpa in 12/24 ian. si — dupa reporturile ce avemu, este tãta sperantia că impacatiunea va succede. Va urmã apoi continuãrea incercãrilor de impacatiune in *Sanu-Nicolãnu-mare*, in *Cianadu* si *Saravale*, unde conscriptiunile sufletelor dejã s'au inchoiãiu.

¶ (Despre arestarea dlui Bogatti in Brasiovu) amintiramã mai de unadi si noi intru Varietãti. Dni colegi ai nostri dela „*Federct.*“ aflara acẽsta arestare de obiectu demnu de apretuire la loculu de onore alu foiei si sciã se spuna despre totu felulu de hãrtii, adãte la celu arestatu, intre cari unele ar sunã despre comploturi s'eu conspiratiuni in Bucureci, unde si unii barbati de din cãci ar fi amestecat. — Noi, de patru ani in aciã, de repetite ori am primitu reporturi din Aradu, Lipova, Lugosiu, etc. cari deduceau din observatiuni positive, cumca dl Bogatti ar stã in soldulu contelui *Andrassy* si ar avẽ misiunea d'a observã miscãrile romaniloru. In Bucureci erasi acum 3 ani ni s'a spus la locu competente că dl Bogatti ar stã in soldulu turciloru si — a esprincipelui Cusa. Din tãte acestea si din cele ce de curendu descoperira unele foi straine despre trecutulu dlui Bogatti, si din cãte noi insine am observatu acum cinci ani in portarea sa aici in Pesta, trebuie s'eu credemu că densulu este o persãna incingurata de misteria si — multu, multu *agitata de sãrta*. Astfelu de persãne pururia dispunu de felu de felu de hãrtii, insemnãri si documinte, pro cari natur'a pusetiuniloru ii indẽmna a si-le fabricã, deca sunt agili. Apoi dl Bogatti — fora tãta indoiãia este-unulu dintre cei mai agili! —

¶ „*Poporulu*“ de Bucureci, in nrulu de 1/13 ian. publica unu articlu si sentintia consistoriale, aprobata de Metropolitulu despre „*caterisirea preotulu Muscelãnu*“, adeca casarea lui cu luarea darulu. Pr eotulu *Gregoriu Muscelãnu* din Bucureci, este unulu dintre cei mai dibaci si activi preoti ai Romãniei, si vin'a lui nu e alt'a, de cãtu că pururea cu pasiune s'a aruncatu in vslurile politice; pana si aginte alu unui guvernãia a fostu si in gard'a nationale a servitiu! „*Prin acẽsta*“ — cum scrie *Poporulu*, „*elu s'a abatutu de la dispusetiunile canonulu VI. alu santiloru Apostoli, care dice: „Preotulu lumesci portãri de grigãia s'eu nu iã a supr'a-si; cã de nu, s'eu se caterisẽsca.*“ — Ore acei santi parinti ai nostri cari — mai multu sunt aginti ai guvernulu magiaru, de cãtu servitorii bisericeci, nu se temu că vor fi trasi la raspundere si li se va rade barb'a — deca nu astadi, apoi mane ori poimane! —

¶ (Cronicele romane ale Moldovei) s'au pusu de nou sub tipariu, de catra eruditulu D. M. Cogalniceanu. Editiunea va fi cu litere latine, in 5 volume, pe hartia velina, prove-

diuta cu note, biografii si facsimile, cuprindendu mai multe cronice nepublicate in sa ca adaus: tabelele istorice ale Romãniei de la 1766 pana la 1866. Aseptãmu cu multa ne-rabdare aparintia acestui opu de mare insemnatate, la care inainte atragemu atentiunea stimatiloru amatori de istoria nãstra nationale.

¶ (Unu nou diariu) apare dejã regulatu de la anulul nou in Iasi sub numele: „*Nou'u Curieru Romanu*“, redesu de Jonu Sciopone Badescu, cunoscutulu literatu tineru alu nostru. Noulu organu e bine redesu si pare că va avẽ o viãtia durabile, ceea ce si dorimu. Pretiulu abonamentulu pe 1/2 anu pentru Austria e 5 fl. v. a.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca „Transilvania.“

A III. Adunare generala ordinaria, domineca in 13/25 februaru a. c. d. p. 3 ore in sala Magistratulu din locu.

Obiecte de pertractare:

1. Darea de sãma despre gestiunea afaceriloru.
2. Computele incheiate pentru anulul 1871.
3. Intregirea consiliulu administrativu.
4. Alegerea comitetulu pentru revisiunea computelor pe anulul 1872.
5. Modificarea statutelor.
6. Alte propuneri incurse,

A se infacisiã la adunarea generala si a eserciã conformu statutelor dreptulu de votare e indreptatitu fie-care membru. —

Propuneri din partea membriloru sunt de a se substerne cu 14 dile nainte de adunarea generale directiunei nãstre generale, ca s'eu pãta fi puse la ordinea dilei. —

Sibiũ, in 12 ianuaru 1871.

Consiliulu administratoriu alu bancoi gen. de assecuratiune reciproca „*Transilvania.*“

Avisu

D. Aureliu Miãscu

din Buziasin, si nu din Bucureci cum se dã, este prin acẽsta provocatu in timpu de 10 dile a-mi tramite listele abonantiloru facuti, la din contra voi fi silitu a intentã procesu criminalu contra lui pentru insielatiune.

Gratiu, 16 ianuaru 1872.

Paulu Cieslaru
librariu.

1—3

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din *Lungsiãra* si filiã *Vosdogi*, protopresviteratulu *Halmagiulu*, prin acẽsta se escrie concursu cu terminu pana in 13 ianuaru st. v. 1872 in care diu'a se va tienẽ si alegerea. —

Emolumintele sunt: birulu de la 120 de case si stolele indatinate.

Doritorii de a ocupã acẽsta parochia au a-si provedẽ recursele cu tãte documintele pofite prin Statutul organicu, adresandu-le Comitetulu parochialu.

Lungsiãra, 24 dec. 1871.

1—3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopopulu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatorescu la scõla confesionala gr. or. romana din comun'a *Ignesci*, comitatulu Aradulu protopresbiteratulu B. Incului, cerculu B. Sebesiulu, se escrie concursu pana la 21 ianuaru st. v. 1872 in care dia se va tienẽ si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani 60 fl. v. a.; in naturalie: 4 cubule (sinice) de grãu, 4 cubule de ecurudiu, 2 mesure de fasole, 5 centenariu de fenu, 8 orgie de lemne, 12 jugere de fenãtia, cortulu liberu si gradina.

Doritorii de a ocupã acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele lor, instruate conformu Statutul organicu, catra oficiulu inspectoralu de scõle alu cerculu *Dãzna* — in *Prezesci*.

Ignesci, 10 ianuaru n. 1872.

2—3

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu:

Nicolau Polisiu m. p.
inspectoru cerc. de scõle.

Concursu

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din com. *Pogãnesci*, protopopiatulu *Fãgetulu*.

Emolumentele sunt: 63 fl. bani, 10 meti grãu, 20 meti papusoiu; 50 lb. de sare, 100 lb. de lardu, 12 1/2 lb. de luminãri, 8 orgii de lemne; 1 jugeru de livãda, cortulu cu gradina de 1/2 jugeru.

Doritorii de a recurge la acẽsta statiune vor avẽ recursele lor bine instruate si adresate Comitetulu parochialu, pana la 21 ianuaru 1872 st. v. a le substerne dlui protopopu *Atanasiu Joanoviciu* in *Fãgetu*.

Pogãnesci 28 nov. 1871.

In contielegere cu dlui protopopu

2—3

Comitetulu parochiale.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu vacante de diaconu la bisericã gr. or. din *Lugosiu*, dieces'a *Caranseesiu*lui, se escrie prin acẽsta concursu.

Emolumintele acestui postu sunt:

- a) folosirea unei diumtate sessiunã de pamentu estravilanu, in jugere catastrale.
- b) accidentiele indatinate la functiuni afora de bisericã.
- c) unu ajutoriu de salariu de 100 fl. v. a. din cass'a bisericeci, pentru care diaconulu este indetoratu a provedẽ agendele scripturistice ale comitetulu, si desclinitu a tienẽ in evidentiã pretensiunile cassai bisericesci.

Calitãtile recerute de la recurentii la acestu postu fiindu normate in §. 13 alu Statutul organicu, se face cunoscutu, că terminulu de concursu in 29 ianuaru 1872 st. vechiu se incheia.

Recurentii binevoiesca a adresã recursele lor, cuviintiosu instruate, catra presiedintelẽ Comitetulu parochialu gr. or. dlui advccatu *Constantiu Radulescu* in *Lugosiu*.

In contielegere cu rds. domnu protopresbiteru.

3—3

Comitetulu parochiale.

Concursu.

Reprezentantia „*Fundatiunei lui Gozdsu*“, preliminaru pe anulul scolaru 1871/2 o suma de 1100 fl. v. a. pentru stipendia de 100—400 fl. — spre conferirea acestora, incependu de la semestru alu II. scol. alu anulul c. — provãca pre toti acei tineri studiosi, apartinetori *Metropoliei romane ortodosse* din *Ungaria* si *Ardãlu*, — cari avendu calitãtile prescrie in testamentulu fundatiunale, potu aspirã la aceste stipendia, s'eu si tramita petitiunile instruite cu testimoniale scolastice, cu cartea de boțezu si cu atestatu de paupertate, celu multu pana la 25 februaru 1872 c. n. de a dreptulu la cancelaria „*Fundatiunei lui Gozdsu*“ in *Pesta*, (*Rathhausplatz* nr. 8.)

Datu din siedintia Representantiei „*Fundatiunei lui Gozdsu*“, tienuta in 12/24 dec. 1871.

Georgiu Mocioni, m. p.
presiedinte.

J. cav. de Puscaru, m. p.

3—3

notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturilor de invetiatori suplinti din comunelẽ *Muraniu* si *Benceculu-romanu*, precum si pentru posturile de invetiatori din comunelẽ *Bodrogulu-vechiu* si *Vinga*, se escrie concursu pana in 15 ianuaru st. v. 1872.

Emolumintele: Salariulu anualu la postulu invetiatorescu din comun'a *Muraniu* in bani 120 fl. v. a. 2 jugere de aratura, 2 jugere de fenãtia, 60 meti de grãu, 80 lb. sare, 100 lb. clisa, 25 lb. luminãri, 9 orgii de lemne, din cari se incaldiesce si scõla, cartiru liberu cu dõua odai si 1/4 de jugeru gradina. Din tãte acestea invetiatoriulu suplinte i-se compete dõua tertialitati.

La postulu invetiatorescu din comun'a *Benceculu-romanu* salariulu in bani 84 fl., 4 jugere de fenãtia, 48 meti grãu, 80 lb. sare, 100 lb. clisa, 15 lb. luminãri, 8 orgii de lemne si patru de paie, cartiru liberu si 1/2 jugere de gradina. Din tãte acestea invetiatoriulu suplinte capeta dõua tertialitati.

La postulu invetiatorescu din comun'a *Bodrogulu-vechiu*, emolumintele sunt: salariulu anualu in bani 50 fl., 4 jugere de aratura, 1 jugeru de fenãtia, 12 meti grãu, 8 meti ecurudiu, 10 lb. de luminãri, 4 orgii de lemne, cartiru liberu si 1/4 jugeru de gradina.

Emolumintele pentru postulu invetiatorescu din comun'a *Vinga* sunt: in bani 70 fl. si 12 meti de grãu.

Doritorii de a fi alesi intr'unulu din aceste posturi invetiatorescu sunt avisati, pre langa alte recerintie prescrie de „*Statutul organicu*“, a produce testimoniu de calificatiune.

Recursele astfelu instruite sunt a se tramite subscrisulu pana in diu'a susu atinsa. *Temisiãra*, in 23 decembre 1871.

In contielegere cu comitetele parochiale: *Nicolau Costariu*, inspect. cerc. de scõle.

2—3